

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. III. Effectus speciales Extremæ Unctionis sunt, remisso delictorum,
auxilium actuale contra molestias morbi & tentationes, remissio
pœnarum, ac denique sanitas corporalis inerdum, ubi saluti ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

tum omnino certum, & censetur velle accipere Sacramentum omnino certum, nisi monitus de incertitudine seu probabilitate, voluntariè acquiescat & cedat jure suo.

31.
An sit de
essentia hu-
jus Sacram-
quod exprimitur
pars
corporis
quæ inungi-
tur.

Restat ultima particula formæ, scilicet: *Quidquid per visum, sive auditum &c. deliquisti*, quæ significatur tum pars corporis, quæ inungitur, tum effectus hujus Sacramenti, scilicet remissio peccatorum. Equidem quod non sit necessarium necessitate Sacramenti exprimere partem corporis, quæ inungitur, patet ex forma Græcorum, in qua talis pars non exprimitur; maxime, cum supra dictum sit, nullam determinatam partem necessitate Sacramenti debere inungi; sed sufficere unicam unctionem cujuscumque partis.

Et dato; quod unctiones quinque sensuum forent essentielles, nunquid ideo necessarium illos sensus exprimere in forma? Nonne de essentia Confirmationis est, ut unctio fiat in fronte? Et tamen id non declaratur in forma. Sufficeret ergo ad valorem dicere: *Per has sanctas unctiones indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti*.

32.

Rursumque gratis admissio; quod deberent omnes sensus exprimi, nihilominus sufficeret ad valorem unica formaliter forma, sequentis tenoris: *Per has sanctas unctiones indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum &c.* ut patet ex antea dictis; quia hæc forma æquivaleret quinque formis distinctis, in quibus unusquisque sensus exprimitur: sicut auditis Confessionibus multorum dici potest: *Ego vos absolvo*; & in Baptismo plurimum: *Ego vos baptizo*.

Graviter
peccaret qui
in Ecclesia
Latina non
exprimeret
singulas
partes cor-
poris.

Cæterum graviter peccaret, qui in Ecclesia Latina sine necessitate non exprimeret singulas partes corporis, quæ inunguntur, aut quinque non repeteret illa verba formæ; quia notabilem, receptum & approbatum Ecclesiæ Catholicæ ritum, in solemnibus hujus Sacramenti administratione adhiberi solitum, aut contemneret, aut certè pro libito omitteret, & in novum alium mutaret.

33.
An valeat
forma sine
his verbis:
*Quidquid de-
liquisti? Affir-
mat Arriaga, &c.
probat.*

Sed nunquid validè inungit, qui non solum tacet partes corporis, sed etiam effectum remissionis peccatorum, omittendo illa verba: *Quidquid deliquisti? Affirmat Arriaga supra n. 29.* tum, quia ad intelligendam veram orationem ea non requiruntur; tum, quia (juxta probabilem sententiam) potest administrari hoc Sacramentum adulto rationis capaci, etiamsi confiter, eum nullum peccatum commississe post Baptismum; eo autem casu illa verba potius videntur inepta pro tali infirmo: quid enim petitur, ut Deus illi parcat, quod non commisit? Hæc ille.

Responsio
ad ultimam
probationem.

Respondeo, petitur, ut Deus illi parcat, quod commisit ante Baptismum, ut latius infra ubi de suscipiente hoc Sacramentum. Cur autem Ecclesia Romana voluerit, ut exprimeretur remissio peccatorum, potius quam alle-

viatio infirmi, quæ tamen etiam exprimitur ab Apostolo Iacobo ibi: *Et allevabit eum Dominus*, patebit ex dicendis Concluf. seq. quæ erit de effectibus hujus Sacramenti.

Hoc certum esse debet; formam Ecclesiæ Romanæ omnino sufficere, adeoque non esse necessarium exprimere omnem effectum, neque eadem necessitate præcepti; neque invocare SS. Trinitatem, cum hoc Sacramentum non sit professio fidei, sicuti Baptismus; neque in eo occurrat aliqua specialis ratio hujus invocationis: & quod caput est, nec in Concilio hoc declaratur, nec in Rit. Rom. neque etiam communis consuetudo id habeat: nullum ergo fundamentum est, asserendi talem præcepti obligationem.

Et quoniam aliæ difficultates circa formam hujus Sacramenti non succurrunt, progredietur ad ejus effectus, pro quibus instituitur.

CONCLUSIO III.

Effectus speciales Extremæ unctionis sunt, remissio delictorum, auxilium actuale contra molestias morbi & tentationes, remissio pœnarum, ac denique sanitas corporalis interdum, ubi salutis animæ expeditur.

Effectum specialem voco, qui non est communis omnibus Sacramentis, & ideo non recensui gratiam sanctificantem, quia est effectus communis omnibus Sacramentis novæ Legis; cum ergo ostensum sit, hoc esse verum Sacramentum novæ Legis; omnia quæ his Sacramentis communia sunt, ei convenire necesse est. Præter autem gratiam sanctificantem, omnia singula Sacramenta conferunt auxilia specialia, quibus homo juvetur, ad finem specialem cujusque Sacramenti obtinendum.

Hoc supposito; enumerata in Concluf. de speciales effectus hujus Sacramenti, probatur, quia non sunt effectus communes omnibus Sacramentis, ut nimis clarum est. Et aliunde sunt effectus hujus Sacramenti, ut evidenter ostenditur, tum ex Scriptura, tum ex Conc. Florent. & Trident. Nam Jac. 5. v. 15. ita legitur: *Oratio fidei salvabit infirmum, & allevabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.*

Quæ verba, sic interpretatur Florent. in Decreto Eugenii: *Effectus vero Extremæ unctionis sanitatio, & in quantum expedit ipsius etiam corporis.*

Clarius autem Conc. Trident. sess. 14. de Extremæ Unct. c. 2. *Res potè & effectus hujus Sacramenti illis verbis explicantur: Et oratio fidei*

Res etenim hac gratia est Spiritus sancti, cuius unctio delicta, si qua sint adhuc expianda, ac peccata reliquias abstergit, & aegroti animam alleviat & confirmat, magnum in eo divine misericordiae fiduciam excitando: quia infirmus sublevatus, & morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus demonis, calcaneo infidantis, facilius resistit: & sanitatem corporis interdam, ubi saluti animae expedit, consequitur.

Ubi primo loco ponit remissionem delictorum; prout etiam can. 2. Si quis dixerit Sacramentum infirmorum unctioem non conferre gratiam (sanctificantem, quae non est specialis effectus, ut statim diximus) nec remittere peccata, nec alleviare infirmos, sed iam cessasse &c. anathema sit.

Quapropter & nos inherentes vestigiis huius Concilii, remissionem delictorum primo loco posuimus in Concl. praesertim, cum in forma ordinaria Ecclesiae Latinae, haec sola proprie exprimitur; quod nobis sufficiens argumentum, eam esse effectum per se & primarium huius Sacramenti, ad quem causandum Sacramentum hoc per se & primario est institutum. Ut quid enim exprimeretur effectus secundarius, relicto primario?

Ex quo patet per delicta hic intelligi peccata venialia, ut loquitur Catechismus Rom. p. 2. cap. 6. q. 14. ibi: Docebunt igitur Pastores hoc Sacramento gratiam tribui, quae peccata, & imprimis quidem leviora, & ut communi nomine appellantur, venialia, remittit, exitiales enim culpae Penitentia Sacramento tolluntur. Neque enim hoc Sacramentum primario loco ad graviorum criminum remissionem institutum est; sed Baptismus tantum, & Penitentia, vi sua hoc efficiunt.

Ergo Extrema Unctio vi sua & primario remittit crimina leviora seu peccata venialia; secus mortalia. Et ideo numeratur inter Sacramenta vivorum, quae supponunt in subiecto gratiam sanctificantem.

Itaque communis sententia est; hoc Sacramentum tunc solum conferre remissionem peccati mortalis, quando suscipiens habet veram illius Attritionem. Hanc autem habere non potest, si possit confiteri, aut elicere actum Contritionis. & nolit, sciens obligationem confitendi, aut elicendi actum Contritionis. Patet; quia sic peccat mortaliter, volens suscipere Sacramentum vivorum, in statu peccati mortalis; porro vera Attritio includit propositum de caetero non peccandi mortaliter: ergo excludit actuale peccatum.

An autem propterea remissio mortalium debeat dici effectus per accidens, vel; ut Alii, effectus secundarius; an verò adhuc possit dici effectus per se & primarius, fuscè disputant hic Auctores; sed, meo iudicio, res non meretur, quia solum est quaestio de nomine, nihil omnino conducens ad praxim; quippe infirmus nec amplius accipiet, si dixeris effectum per se & primarium, nec minus, si dixeris secundarium aut per accidens.

Idem dico de hac controversia (quae similiter hic fulsissime ab aliquibus tractatur) an remissio peccatorum venialium sit effectus primarius; an verò alleviatio infirmi, seu auxilium actuale contra molestias morbi & tentationes. Res, dico, non meretur longiorem discussionem, five enim hoc, five illud elegeris; non errabis in fide, neque in bonis moribus.

Et ideo solum proponam sententiam Doctoris Subtilis, qui 4. dist. 23. q. unica nu. 2. docet, Extremam Unctionem esse à Deo institutum Sacramentum respectu finalis remissionis venialium. Et probat ex illo verbo Iac. 5. Si in peccatis est, remittentur eis. Non intelligit, inquit, de mortalibus, quia haec non remittuntur, nisi in Baptismo vel Penitentia: ergo de venialibus. Si ergo prima Conclusio; quod respectu finalis remissionis venialium convenit esse, & potest esse, & est Sacramentum novo Legis.

Non ait: Respectu remissionis venialium, sed: Respectu finalis remissionis venialium: quia hoc Sacramentum non valide ministratur nisi infirmis, qui tam graviter laborant, ut mortis periculum imminere videatur, & his, qui praesentio deficiunt, & indes videntur morturi, etiam sine alia infirmitate.

Cur autem Christus voluerit talibus hominibus providere de speciali Sacramento, remissivo peccatorum venialium, est per Sacramentum Penitentiae, & multis aliis remediis possent expiari, si licitum est conjectare, seu indagare rationes providentiae divinae; dicerem cum Scoto supra: Quia ista non remissa, essent impedimentum gloriae consequendae, & non remissa possunt esse usque ad exitum, quia peccator quasi continue peccat talibus peccatis. Addo; & saepe parum sollicitus est, illa peccata Sacramento Penitentiae, aut aliis remediis expiare.

Ut omittam; actus, necessarios ad Sacramentum Penitentiae, satis difficiles fore, praesertim hominibus infirmis in fine vitae, propter molestias morbi, quibus animus impeditur, quod minus possit intendere actibus supernaturalibus, & confessioni venialium peccatorum; ita ut quamvis maxime vellet ea communia confiteri, tamen moraliter sit impossibile defectu scientiae seu memoriae, & propter eorum multitudinem.

Aliud est de peccatis mortalibus, quae factis memoriae occurrunt, & quae necessario debent Sacramento Penitentiae expiari, atque omnia expiantur, etiam illa, quae memoria non occurrunt, per veram Absolutionem vel unius tantum venialis peccati; secus omnia peccata venialia, ut constat ex alibi dictis.

Igitur congruum fuit institui aliquod Sacramentum distinctum à Penitentia pro remissione finali peccatorum venialium, est non pro remissione finali peccatorum mortalium, quae communiter remissa sunt ante exitum

39. An alleviatio infirmi sit effectus primarius.

Sententia Doct. Subtilis.

40. Cur Christus voluerit infirmis providere de Sacramento remissivo venialium, Scoto.

41. Secus mortalia.

37. Remissio peccatorum est effectus primarius huius Sacramenti.

Per peccata intelliguntur venialia.

Catech. Rom.

38. Quando Extrema Unctio remittit peccata mortalia.

tum; quia peccator quasi continuè non peccat talibus peccatis, & quia communiter ante exitum confitetur saltem unum peccatum veniale.

42.
Extri. Unct.
per accidens
remitit
peccata
mortalia.

Interim, quia fieri potest, ut homo præoccupatus, nec possit confiteri, nec etiam elicere Contritionem charitate perfectam, voluit misericors Deus, ut etiam hoc Sacramentum secundariò remitteret peccata mortalia subiecto alioquin debite dispositio, saltem per Attritionem supernaturalem, aut actum æquivalentem.

Neque hoc negavit Scotus, quando dixit, verba Iacob, intelligenda esse non de mortalibus, sed de venialibus; quia locutus fuit de primario significato istorum verborum; vel, ut Alii, de significato per se. Et consimiliter verba illa formæ ordinariæ: *Indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per visum &c.* intelligi debent per se & primariò de delictis venialibus, secundariò autem, vel per accidens; etiam de mortalibus.

43.
Scotus non
est Auctori
huius sententia,
nam
ante ipsum
eam docuit
D. Bonav.

Sed numquid huius sententiæ Auctor fuit Scotus? Absit; nam ante ipsum in terminis eam docuit S. Bonav. 4. dist. 23. art. 1. q. 1. ibi: *Dicendum, quod Aliquorum opinio fuit, quod Sacramentum istud principaliter est ordinatum contra sequelas vel reliquias peccati, quæ gravant, quæ relicta sunt tam ex originali, quam ex actuali; quæ quidem reliquie sunt pena spirituales, habentes tamen frequenter pœnas corporales annexas, propter sui expurgationem, & ideo principaliter hoc Sacramentum est contra pœnam spiritualem, sed ex consequenti est ad sanandum morbum corporalem.*

44.
Objectio.

Sed contra hoc est, quod dicitur Iac. 5. in institutione istius Sacramenti: *Si in peccatis fuerit, remittentur ei:* Ergo istud Sacramentum est ordinatum contra aliquem morbum peccati; & hoc ipsum tangitur in Glossa. Et cum non sit contra originale, nec contra mortale, relinquatur quid sit contra peccatum veniale: & hoc communis opinio tenet.

Solutio:

Sed notandum (prosequitur Seraphicus Doctor) quod de veniali peccato est loqui dupliciter, aut prout est quis in statu via, aut prout est in egressu. Si prout est in statu via sive in itinere, sic morbus venialis est quasi inseparabilis, vel quâdam necessitate iterabilis, ac per hoc quodammodo incurabilis, & ideo non debuit contra ipsum aliqua medicina specialiter & principaliter ordinari; immo quodammodo omnia Sacramenta valent ad eius curationem secundum plus & minus. Si autem loquimur prout anima est in statu egressendi, sic possum curari sine iteratione: & sic cum anima possit contrahere talia crimina, quæ retraherent à gloria, instituit divina misericordia remedium, quo anima curari possit quantum ad remissionem culpæ, & etiam partem pœnæ, & hoc est Sacramentum Vnctionis Extremæ. Hucusque Bonav.

45.
Quomodo
curetur.

A quo si quæras, quomodo curetur peccatum veniale in hoc Sacramento? Continuè

respondet: Modus autem curandi veniale peccatum in hoc Sacramento, correspondet modo infirmitatis. Veniale autem peccatum gravat animam imprimendo deorsum, ut non ita intendat in Deum per devotionem & amorem, pro eo, quod est in conversio inordinata ad commutabile bonum, & pro eo, quod est minor amor Dei, sicut tangit August. in lib. Confess. Et ideo cum curatio directè sit per contritionem, per illud curatur, quod animam aggravatam, per devotionem sursum elevat. Et quoniam corpus, quod corrumpitur, aggravat animam: cum illud Sacramentum sit ad elevandam animam per devotionem, in qua anima recipit vigorem quemdam, in quo semper est delerio venialium, si sunt in anima, & per consequens repressio molestiarum corporatum, si expedit ipsi anima: hinc est, quod istud Sacramentum principaliter est curationem & allevationem infirmitatis spiritualis, scilicet peccati venialis, & per accidens est ad curationem & allevationem infirmitatis corporalis, quodammodo ad vigorandam animam, quæ regit corpus.

Et sic patet, quid sit in hoc Sacramento res tantum, quid signum, & quid res & signum. Signum tantum est unctio exterior. Res tantum est venialis unctio. Res & signum, in ipsa anima devotionis excitatio, quæ non est aliud, quam quedam spiritualis visio. Concedenda igitur sunt rationes, probantes, quod Sacramentum valere ad infirmitates corporales curandas. Concedenda etiam sunt rationes, probantes, quod non valet principaliter contra illas, quoniam solum per accidens, & ex consequenti valet, ut prius ostensum est.

Ex quibus verbis patet, D. Bonavent. non excludetur ab effectu primario allevationem animæ, quæ fit per auxilium actuale contra molestias morbi & tentationes; neque remissionem pœnarum, ratione quarum, peccata venialia sunt impedimentum gloriæ consequendæ; & per consequens, non excluditur absterfionem reliquiarum peccati, utpote quæ nihil aliud sunt, quam languor quidam & infirmitas animæ, quæ ex peccatis contrahitur, sive spiritualis debilitas, in ipsa mente exillens, quæ non est aliquid physicum, sed morale, maximè proveniens ex subtractione auxiliorum gratiæ, propter peccata tam mortalia, quam venialia.

Si ergo hoc Sacramentum primariò sit institutum, ut vult prædictus Doctor Ecclesiæ, ad elevandam animam per devotionem, in qua anima recipit vigorem quemdam, in quo semper est delerio venialium, si sunt in anima; tunc hæc sunt, quæ maximè impediunt illam devotionem & vigorem; sequitur manifestè, quod sit primariò institutum, tum ad remissionem venialium, tum ad accipiendam illam devotionem & vigorem, per collationem gratiæ habitualis, & auxiliorum gratiæ actualis, quæ alleviant animam ægroti & confirmant, magnum in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando, quæ infirmus sublevatus, & morbi incommoda

ac labores leviſis fert, & tentationibus dæmonis, calcaneo inſidiantis, facilis reſiſtit.

Atque hoc eſt quod dicit Conc. Trident. in proœmio de hoc Sacramento: *Extrema Vnctiois Sacramento finem vita tamquam firmiſſimo quodam præſidio munivit. Nam eſi Adverſarius noſter occaſiones per omnem vitam quaerat & capiet, ut devorare animas noſtras quoquo modo poſſit: nullum tamen tempus eſt, quo vehementius ille omnes ſua verſuta nervos intendat ad perdendos nos penitus, & à fiducia etiam, ſi poſſit, divina miſericordie deturbandos, quam cum impendere nobis exitum vita perſpicit.*

Cæterum, quia hæc auxilia gratiæ non inſalubriter conceduntur per hoc Sacramento; nam sæpè inſirmus, qui inungitur, defectu uſus rationis eſt incapax eorum, per conſequentes incapax alleviationis & confirmationis; ſemper autem eſt capax gratiæ habitualis & remiſſionis peccatorum, ideo meritò Concilium hanc remiſſionem primo loco poſuit, & ipſa ſola propriè loquendo in forma ordinaria exprimitur.

Dico: *Propriè loquendo*; quia delictum propriè ſignificat peccatum actuale vel habituale, quàmvis latè loquendo poſſet accipi etiam pro reliquiis peccati; poena utique Purgatorii, & præſata debilitate mentis, quæ debilitas, ſicut jam jam dixi, non ſemper tollitur per hoc Sacramento, etiam dum homo eſt capax rationis, cum uſus gratiæ actualis pendeat à libera hominis cooperatione: unde fieri poſſet, ut, non obſtante hoc Sacramento, adhuc inſirmus graviffimè ferret moleſtias morbi, & tentationibus dæmonis, calcaneo inſidiantis, nullatenus reſisteret, ſed à fiducia divinæ miſericordie deturbaretur.

At verò ſemper accipit remiſſionem peccati, & partis poenæ Purgatorii, dummodo cum debita diſpoſitione recipiat Sacramento; patet: quia ſemper recipit gratiam habitualem, quæ eſt incompatibilis cum peccato mortali, & poteſt remittere peccata venialia, ut patet in Sacramento Pœnitentiæ.

Cum ergo hoc Sacramento ſit conſummativum Pœnitentiæ, etiam eius gratia erit conſummativa gratiæ Pœnitentiæ; adeoque remiſſiva peccati venialis, etiam abſque alio pio motu, conſequenti ſuſceptionem Sacramenti, ſimili modo, quo gratia Sacramenti Pœnitentiæ eſt remiſſiva peccati venialis.

Unde quod ait Herincx hîc num. 46. Primus (effectus ſpecialis huius Sacramenti) remiſſio peccati, mortalis per accidens propter bonam fidem, quæ peccator attritus illud ſuſcipit; venialis autem per ſe, quamquam probabilibus prærequiritur, etiam in juſtis, aliquis pius motus.

Hoc, inquam, non placet, ſi intelligatur de pio motu, conſequenti ſuſceptionem Sacramenti, cum ſæpiſſimè adminiſtretur hoc Sacramento inſirmo, cui moraliter; immo phyſicè eſt impoſſibilis pius motus, utpote ratione de-

ſtitutus, & mox ita moriturus: ſi talis eſt incapax remiſſionis peccati venialis, quomodo bene dicitur ei: *Indulgeat tibi Deus quidquid deliquiſti?* Nam hoc per ſe intelligitur de peccatis venialibus.

Utrumque ergo ſit de mente S. Bonav. ſuprà, qui videtur requirere aliquam devotionem, in qua, ſive per quam deleantur peccata venialia, exiſtimo cum Scoto, qui nullus devotionis meminit, & aliis DD. hoc Sacramento immediatè remittere peccata venialia, ſimili modo, quo ea remittit Sacramento Pœnitentiæ, cujus eſt conſummatio, de dictum eſt.

Profeſſio non eſt dubium, peccata mortalia remittere per ſe, vel per accidens, abſque alio pio motu; quidni ergo etiam venialia? Non video rationem diſparitatis, niſi quòd gratia ſanctificans poſſit flare cum peccato veniali; ſecus cum mortali. Sed hæc diſparitas non ſufficit; nam gratia ſanctificans etiam immediatè poteſt remittere peccata venialia, ut patet in Sacramento Pœnitentiæ. Ergo non eſt ratio, quare etiam non remittat in hoc Sacramento, quod per ſe inſtitutum eſt ad remiſſionem peccati venialis; præſertim, cum nonnulli doceant, per Euchariſtiam & alia Sacramenta, quæ non ſunt inſtituta ad illum finem, remitti immediatè aliqua peccata venialia.

Dices; ſolet hoc Sacramento adminiſtrari inſirmo, dum adhuc eſt compos rationis.

Reſpondeo; hoc ideo eſſe, ut ſic melius diſpoſitus, recipiat uberiorem gratiam ſanctificantem, & per conſequentes plura auxilia actualia ad reſiſtendum tentationibus, & ad leviſius ferendum moleſtias morbi; non autem ideo, ut per bonum motum ſubſequentem, accipiat remiſſionem peccati venialis.

Itaque congruum fuit, ut pro termino vitæ, quo quis innititur ſoli divinæ miſericordie, neque reflectit ſe, immo sæpè, propter moleſtias morbi, non poteſt ſe reflectere ad alia media remiſſionis peccatorum venialium, quibus quaſi continè peccat; congruum, inquam, fuit, ut hoc medium remiſſionis inſtitueretur, tanquam Pœnitentiæ conſummativum, quo peccata, quæ ſunt materia ſufficiens Pœnitentiæ, omnia omnino, ſufficienter tamen retractata, tollerentur, ne poſt hanc vitam Deus ea per ſe debeat remittere, abſque aliquo opere meritorio, aut ſatisfactorio, extra viam elicitò. Quod licèt Deus ſæpiùs faciat, & ideo non fuerit abſoluta neceſſitas inſtituendi hoc Sacramento ad illum finem; conveniens tamen fuit ſic fieri, quia locus remiſſionis peccatorum quoad culpam, per ſe non eſt altera vita.

Dico; *Quoad culpam*; quia poſt hanc vitam datur Purgatorium ad ſatiſpatiendum, & ideo non remittitur per hoc Sacramento tota poena, ſicut nec per Sacramento Pœnitentiæ; ſed pars tantum poenæ, veluti per Sacramento Pœnitentiæ.

47. Probatur ſententia D. Bonav. et Conc. Trident.

48. Quare Concil. i. loco ponit remiſſionem peccatorum.

Infirmus ſemper accipit remiſſionem peccati.

49. An ad eſſe requiratur pius motus ſubſequentes Sacramento.

Herincx.

50. S. Bonaventura videtur requirere aliam quam devotionem.

Oppoſitum cum Scoto docet Auz. etia.

51. Obiectio.

Diluitur.

52. Congruum inſtitutionis huius Sacramenti.

Per hoc Sacramento non remittitur tota poena.

53. Quare non ministratur illis, qui violenta morte pereunt.

Si inferas: ergo etiam debet ministrari hoc Sacramentum iis, qui violenta morte pereunt. Resp. Neg. Conseq. obstat enim voluntas seu institutio Christi. Congruentia institutionis facilis est; quia tunc non ita gravatur eorum libertas per molestias morbi, quin alia remedia possint adhibere, si velint. At verò infirmi corpore, & gravati per infirmitatem, aliam habent dispositionem sensuum, phantasmatum & virium, quibus distrahuntur, ideoque requirunt specialem excitationem. Atque hæc de spirituali effectu hujus Sacramenti, abundè satis, ut puta, pro omnibus illis, qui magis amant res, quàm voces.

54. Extre. Unctio confert sanitatem corporalem ex Jac. 5.

Pauca subdo de effectu corporali, qui collitur ex Jac. 5. ibi: *Oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus. Ubi* Aliqui priorem particulam referunt ad salutem seu sanitatem corporalem, & alteram ad spirituale subsidium. Alii verò priorem referunt ad effectum sacramentalem communem sanctificantis gratiæ, & alteram ad effectum item spirituales specialium auxiliorum gratiæ, & ad effectum corporalem sanitatis. Aliqui tandem utramque particulam conjunctim & distinctè referunt ad salutem spirituales, & corporalem simul.

55. An hic effectus sit infallibilis.

Confirmatur hic effectus ex eo, quòd Apostoli apud Marcum c. 6. ubi secundum Trident. sup. c. 1. insinuatum fuit hoc Sacramentum, corporaliter sanaverint infirmos per uncti-
onem olei.

56. Pars negans probatur ex Trident.

Igitur de hoc effectu non dubitatur, sed queritur, an sit infallibilis, sicuti est infallibilis effectus spiritualis; id est, an semper infirmus per hoc Sacramentum consequatur sanitatem corporis, veluti semper consequitur sanitatem animæ, id est, gratiam sanctificantem.

Et quidem si quæstio est de perfecta & totali sanitate, nihil manifestius est, quàm plerisque suscepta Extremâ Unctione mori; immo sæpè sæpius nullam omnino corporis sanitatem, saltem quantum exterius apparet, recipere.

57. An sit infallibilis quando expedit salutem animæ.

Quod probè sciens Conc. Florent. in Decreto Eugenii: *Effectus, inquit, est mentis sanatio, & in quantum expedit, ipsius etiam corporis.* Expedit, inquam, salutem animæ, ut postmodum explicavit Conc. Trident. suprà c. 2. in fine hisce verbis: *Et sanitatem corporis interdum, ubi salutem animæ expedit, consequitur.*

Quæ verba Conciliorum, sic Aliqui intelligunt, ut, posita hæc conditione, infallibiliter conferatur sanitas corporalis, vel integra, vel tantum ex parte, si illud & non amplius expediens fuerit.

58. An sit infallibilis quando expedit salutem animæ.

Hanc sententiam dicit Suarez disput. 41. sect. 3. n. 5. communem, in qua & ipse perficit, & pro ea citatur Doctor Angelicus in Suppl. q. 30. art. 2. in corp. ibi: *Et quia ratio operans numquam inducit secundarium effectum, nisi secundum quod expedit ad principalem: ideo ex hoc Sacramento non sequitur corporalis sanatio semper,*

sed quando expedit ad spirituales sanationem; & tunc semper eam inducit, dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis.

Unde quòd Trident. dicit: *Sanitas corporis interdum, ubi salutem animæ expedit, consequitur, intelligendum videtur, non quòd interdum tantum infirmus consequatur sanitatem, etiam si expedit salutem animæ; sed quia hoc interdum solum expedit salutem animæ.*

Objicis: experimur sæpè restitui sanitatem his, qui postea in detrimentum animarum suarum illa usuri sunt. Respondetur; non concluditur illos recuperasse sanitatem virtute hujus Sacramenti; neque enim omnes qui unguuntur, habent desperatam salutem virtute naturali, quoniam non possunt salutem recuperare applicando aliqua passiva.

Deinde, fieri potest, ut sanitas illa pro tempore spirituales fructus attulerit, quem postea, supervenientibus novis occasionibus peccandi, homo amittat: neque enim necesse est, ut salus animæ, de qua loquitur Trident. sit futura permanens, ac in re ipsa perpetuo duratura; sed satis est, quòd ex illa sanitate corporis juratus sit homo ad salutem & bonum animæ, licet fortè in eo non sit perseveraturus.

Rursum objicis: plerique moriuntur, non est autem credibile, quòd omnes illi perirent, si sanati fuissent; nam ponamus quòd aliqui ex eis fuerit confirmatus in gratia, v. g. S. Joannes Evangelista, ille saltem, si diutius supervivisset, non periisset, & plus meruisset: ergo &c.

Respondetur; confirmationem in gratia non potest excedere terminum vite, à Deo constitutum, & ab initio prævium; non enim Deus in officio voluit aliquem confirmare in gratia, & dare semper in infinitum ampliora & ulteriora gratiæ auxilia, sed determinatè talia auxilia, pro tali tempore. Si ergo Joannes supervivisset, fortè non fuisset amplius in gratia confirmatus, nec habuisset ulteriora & ampliora auxilia actualia gratiæ, neque meruisset; ac proinde non expeditisset animæ ejus sanitas corporalis, sine diuturnior vita.

Et idem dicendum de omnibus, qui quantum moraliter conjectari licet, si sanati fuissent, non solum rectè & honestè vixissent, sed etiam magnos fructus spirituales produxissent; dicendum, inquam, in primis, hoc esse valde incertum, & sine sufficienti fundamento affirmati, solique Deo cognitum. Deinde addo; fortè aliis rationibus id non expedit illis, quia postea mutarentur, & melius illis est statim mori, juxta illud Sap. 4. v. 11. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne scilicet deciperet animam illius &c.*

His tamen non obstantibus, posset aliquid videri, hunc effectum non esse infallibilem; sed non fallibiliter impetrandum, juxta ordinem divine providentiæ. Fundamentum; quia nec verba Jac. Apostoli, nec verba Florent. aut Trident.

plus requirunt. Non verba Apostoli; quia, ut supra dixi, Aliqui ea intelligunt de sanitate spirituali, & recreatione quâdam seu sublevatione animæ, aut etiam corporis. Et quâvis Concilia Florent. & Trident. ac plerique DD. ea intelligant etiam de sanitate corporali, tamen nihil est, quod cogit ea intelligere de infallibili sanitate; immo potius contrarium insinuat ly Oratio, per quam non infallibiliter obtinetur bonum, quod petitur.

Occurrit objectioni

Nec obstat; quod hæc oratio sit sacramentalis; nam ad hoc sufficit, quod aliquem habeat infallibilem effectum, puta sanitatem spiritualem, ut patet ex dictis, quæ est præcipuus effectus. Sic quippe etiam Sacrificium duplicem habet effectum, unum infallibilem, scilicet remissionem pœnæ temporalis, alterum fallibilem, nptutâ castitatem, aliaque virtutes; item sanitatem corporis, aëris clementiam &c. Cur ergo similiter Extrema Unctio non possit infallibiliter conferre gratiam sanctificantem, auxilia gratiæ &c. & fallibiliter sanitatem corporalem?

61. Respondetur ad Conc. Trid.

Quantum ad Trident. intelligi possit, quod ubi saluti animæ expidierit, consequatur infirmus sanitatem; tamen nequidem tunc semper, sed interdum, quando scilicet consonat ordini tum naturalis, tum præcipuè supernaturalis providentiæ Dei; præsertim circa infirmum.

& Florent.

Atque hic sensus facilis est & obivus. Quem etiam recipiunt verba Florentini: *In quantum expedit, scilicet secundum ordinem divinæ providentiæ & justitiæ.* Providentiæ autem divinæ propter alios fines potest permittere mortem hujus hominis, estô alioquin vivens adhuc multa bona opera præstitisset, & majorem gloriam promeruisset. Similiter justitiæ potest idipsum disponere, tamquam expediens ad puniendum peccata commissa vel infirmi, vel communitatis, quâvis forte expidiret animæ infirmi, quod convalesceret.

62. Responsio confirmatur ex Concilio Colon.

Unde Concil. Coloniense celebratum anno 1536. p. 7. c. 49. sic explicat hanc conditionem. *Restat Extrema Unctio, quæ (quoniam in morte extrema lucta est) adhibetur, ut vel convalescat agrotus, si Deo ita visum, vel fide bonâ, spe obdormiat in Domino.* Si Deo, inquam, ita visum, scilicet secundum universales aut speciales rationes suæ providentiæ.

S. 76.

Quod etiam significare videtur S. Tho. supra illis verbis: *Dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis;* quia v. g. propter peccata præterita non meretur sanitatem corporalem; vel, ut explicat Catechif. Rom. part. 2. c. 6. q. 14. quia fides ejus infirmior est.

63. Et Catech. Romano.

Si agroti, inquit, eo tempore eam minus consequuntur, id quidem non Sacramenti vitio, sed ob eam potius causam evenire credendum est; quod eorum magna pars, vel qui sacro Oleo perunguntur, vel à quibus administratur, fides infirmior est. Testatur enim Evang. (Matth. 13.) *Domnum apud suos multas*

virtutes non fecisse, propter incredulitatem illarum. Quamquam etiam recte dici potest, Christianam Religionem, ex quo aliis tanquam radices egit in animis hominum, minus tam huiusmodi miraculorum adminiculis indigere, quam olim nascentis Ecclesie initio necessaria esse viderentur. Sed tamen hoc loco fides magnopere excitanda est; utcumque enim quod ad corporis validitatem attinet, Dei consilio & voluntate ceciderit, certâ spe nisi fideles debent, se huius sacri Olei virtute spiritualem sanitatem consecuturos esse.

Igitur spiritualis sanitas certa est & infallibilis, corporalis incerta & fallibilis. Fortè, sicut secundum meliorem dispositionem, conferatur melior effectus per alia Sacramenta; sic etiam Deus hic requirit certam dispositionem, ut conferat sanitatem corporalem, & meliorem dispositionem, ut conferat perfectam sanitatem, quam ut eam conferat tantum ex parte.

64. An requiratur hic certa dispositio, sicut conferatur sanitas corporalis perfecta vel ex parte tantum.

Nam, ut bene notat Averla hic sect. 7. duplex potest esse modus hujus effectus; vel nempe integra & perfecta sanitas, reducendo infirmum ex mortis periculo ad statum pristinae valetudinis; & de hoc præsertim Concilia ac Theologi loquuntur; vel solum ex parte alleviatio quædam morbi, ut minorem molestiam ac dolorem ingerat, aut etiam brevem aliquam vitæ prolongationem admittat.

Averla

De quo modo possent quoque accipi illa verba Concil. *Morbi incommoda ac labores levius fert;* videlicet non solum intelligendo, quod hoc Sacramentum det vigorem animo ad fortius tolerandas morbi molestias, sed etiam det levamen corpori, minuendo easdem morbi molestias. Similiter potest optimè de hoc intelligi illud verbum Apostoli: *Alleviabit eum Dominus.* Et pium est credere, hunc effectum plerumque conferri, quâvis non reparetur integra sanitas, sed infirmus ex hac vita decedat. Ita hic Auctor.

65. Quomodo conferatur sanitas perfecta vel imperfecta &c.

A quo si quæras, quomodo per hoc Sacramentum conferatur illa sanitas perfecta vel imperfecta? Respondet dupliciter id posse fieri. Uno modo, quod Deus id præstet, præter vim & usum naturalium causarum & ciborum ac medicamentorum. Alio modo, quod juxta vim naturalium causarum Deus mittat in mentem agroti, aut medici, aut aliorum, qui illius curam habent, ut adhibeatur tale nutrimentum aut medicamentum, sive in manus veniat tale aptum remedium, ex quo deinde naturali ordine sanitas, vel morbi alleviatio consequatur.

Etenim quando precibus & Sacrificiis solemus pro infirmorum salute Sanctos & Deum rogare, solet pariter utroque modo Deus exaudire, & petita concedere: sic ergo etiam per virtutem hujus Sacramenti. Neque enim secundus modus arguit imbecillitatem potentiæ, sed suavitatem providentiæ. Neque primus modus arguit miraculum; quia hoc genus operationis & divinæ concessionis, cum annexum sit institutioni hujus Sacramenti, se habet per modum

operationis ordinariæ & consuetæ : nec solet contingere per patentem & repentinam mutationem , sed latenter & successivè : quare in hoc non vocatur & non apparet miraculum. Hactenus Aversa.

Nec habeo , quod addam ; nam de tempore quo hoc Sacramentum confert suos effectus , pa-

ter ex dictis Sectione præced. Conclul. s. deriviviscencia autem vel potius non reviviscencia satis egimus Disp. 1. Sect. 6. Conclul. 4. Nunc ergo tempus est & locus exigit , ut de Ministro ejus & Subiecto disputemus. Et primo quidem de Ministro tamquam digniore , deinde de Subiecto. Erit itaque

SECTIO TERTIA.

De Ministro & Subiecto Extrema Vnctionis.

1. Quis sit minister & subiectum huius Sacramenti.

T Am ille , qui ministrare debet Sacramentum Extremæ Vnctionis , quàm qui suscipere , haud obcurè significatur in illis verbis Apostoli Iacobi cap. 5. v. 14. *Infirmatur quis in vobis ? Inducat Presbyteros Ecclesie &c.* Igitur Presbyter est , qui ministrare debet ; infirmus autem , qui suscipere. Et quidem Presbyterum posse ministrare , nemo dubitat. Quòd autem solus id possit , ostenditur sequenti Conclusionè , in ordine prima , sequentis tenoris :

CONCLUSIO I.

Minister necessitate Sacramenti est solus Sacerdos ; ex præcepto Ecclesie Parochus , vel ab eo delegatus.

2. Solus Sacerdos est minister huius Sacramenti , ex Scoto.

P Rimapartem docet Scotus 4. dist. 23. q. unicâ n. 5. ibi : *Quod autem sequitur : Minister à Sacerdote , exprimit ministrum idoneum , non solum quilibet exerceat , sed qui solus Sacramentum ministret , ita quòd si alius attentaret , nihil facit ; sicut si non Sacerdos attentet conficere (Eucharistiam) nihil facit.* Determinatio autem huius ministri habetur per illud Iac. 5. *Inducat Presbyteros.* Ita Doctor Subtilis.

Probatur ex Iac. 5.

Itemque ex Conc. Florent.

Eandem veritatem postmodum determinavit Concil. Florent. in Decreto Eugenii hisce verbis : *Minister huius Sacramenti est Sacerdos.* Non ait : *Minister ordinarius* (uti de ministro Confirmationis & Ordinis , qui duplex est , ordinarius Episcopus , extraordinarius simplex Sacerdos) sed simpliciter : *Minister* , nullâ adhibitâ exceptione (quam , agens de Sacramento Baptismi , statim subiunxit , dicens : *In casu autem necessitatis , non solum Sacerdos vel Diaconus ; sed etiam laicus & mulier &c.*) ut significaret , solum Sacerdotem sic esse ministrum huius Sacramenti , sicuti est minister Eucharistie & Pœnitentiæ ;

id est , ut loquitur Scotus supra , ita , quòd si alius attentaret , sive in necessitate , sive extra necessitatem , nihil facit.

Concinit Concil. Trident. sess. 14. de hoc Sacram. c. 3. quod sic incipit : *Lam vero quatinet ad præscriptionem eorum , qui & suscipere , & ministrare hoc Sacramentum debent , haud obcurè fuit illud etiam in verbis prædictis traditum : non ostenditur illic proprios huius Sacramenti ministros esse Ecclesie Presbyteros.*

Quia autem per ly *Presbyteros* Ecclesia intelligit Iac. Heretici intelligunt , ætate seniores , aut primores in populo ; ideo continuò ait Concil. *Quo nomine eo loco , non ætate seniores , aut primores in populo intelligendi veniunt ; sed aut Episcopi , aut Sacerdotes , ab ipsis ritè ordinati per impositionem manuum Presbyterii.*

Et can. 4. *Si quis dixerit , Presbyteros Ecclesie , quos B. Iac. adducendos esse ad infirmum magis horretur , non esse Sacerdotes , ab Episcopo ordinatos , sed ætate seniores in quavis communione , idè , proprium Extremæ Vnctionis ministrum non esse solum Sacerdotem , anathema sit.*

Itaque tametsi vox illa græcè *presbyteros* ambigua sit , & tam seniore ætate , quàm dignitate significare possit ; tamen secundum usum Scripturæ Testamenti novi & Ecclesie , non significat nisi Sacerdotes ; juxta illud 1. Timoth. 4. n. 14. *Noli negligere gratiam , quæ in te est , quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii.*

Præterquam , quòd Iac. non dicit simpliciter : *Inducat Presbyteros* , sed : *Presbyteros Ecclesie* , id est , qui præsunt Ecclesie , qui ministrant hanc Ecclesie &c. Neque enim senes tantummodo Ecclesie præferebantur , sed etiam iuvenes quales erant Timotheus & Titus.

Mirum profectò , si alius , præter Sacerdotem , aliquando validè conficit hoc Sacramentum , Concilia jam allegata nihil minus significasse ; cum tamen in Sacramento Baptismi tam signanter & expressè ejus meminerint , ut supra vidimus.

Similiter Doctor Angelicus , Doctor Ser-